UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Omnesine virtutis actus, sint de lege naturæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Visual Library

diu. nom. auctor eſt Dionyſius. Ad tertium argu. ꝙ præcipuum eſt, per diſtinctionem rndetur. Enimuero in prauis morib licet re vera connexa ſunt ambo, duo tñ conſiderantur. ſ. rõ mali, & rõ culpæ. Et quidem rõ naturalis mali, ẽt ſi per impoſſibilis cognationem loquendo nec Deus eſſet neq; alius ſuperior, ſolus ipſe peruerſus rõnis ordo eſſet cauſſa, vt homicidium & furtũ & ſimilia eſſent mala moralia, ſicuti claudicatio eſt malũ naturale, quia obliquitas eſt a gradiendi regula. At tñ ratio culpæ, quæ dicit inimicitiam & ſupplicij meritum, non intelligitur niſi vbi eſt ſuperior cui obedire tenemur. Vnde optime definit Aug. peccatum per hoc ꝙ ſit contra legem Dei. Reſponſio ergo argumenti eſt quod ſola quidem natura obligaret vt tranſgreſſio eſſet malã, licet nõ culpa ueruntamen quia natura effectus eſt Dei, lex quæ naturalis deriuatio diuinæ legis ęternæ, fit ut præcepta naturæ obligent, vt tranſgreſſio eorum ſit non ſolum mala, ſed vera culpa.

Ad tertium.

ARTICVLVS III.

Vtrum omnes virtutis actus ſint de lege naturæ.

DVab. conclu. ſuperioris articuli duos alteros adhibere opera pretium eſt, vt inſpiciamus: tum qualiter ex illis princi pijs naturalibus virtutes oẽs veluti earum concluſiones promanent: tum ẽt quo pacto vna ſit lex naturæ, eademq; apud oẽs. Interrogatur ergo in hoc tertio articulo, Vtrum oẽs virtutes ſint de lege naturæ? arguitur. n. a parte negatiua. Lex æterna iam ſupra conſtituta eſt origo & fons omnium legum, virtutes autem lege aliqua dirigũtur oẽs ergo inde virtutes ortum ducunt, ſed lex naturalis alia eſt quam æterna, ergo actus uirtutum non ſunt oẽs de lege naturæ, ſed de lege æterna. Sed o arguit, quæ ſunt ſm̃ naturam cũctis conueniant, quippe cum vna ſit oĩum natura, uirtutes autẽ non oẽs omnib. congruunt, nam abſtinentia & inedia quæ uni eſt temperantiæ moderatio, in altero qui imbecillior eſt, eidẽ aduerſatᷓ virtuti, ergo non oẽs virtutes ſunt eiuſdem legis germina. Eo vel maximè, ꝙ lex oĩs (vt dictum eſt) in cõe bonum ordinatur virtutes aũt quempiam, vt temperãtia non ordinantur, niſi in particulare bonum perſonæ. Tertio officia quæ ſm̃ leges ciuiles fiunt, ſunt veræ virtutes: leges autẽ ciuiles non ſunt eadem apud oẽs, nam optima quæq; reſpublica ſuis peculiarib. legib. communitur, illæ ergo uirtutes non legis naturę, quę una eſt apud oẽs, ſed iuris humani ſunt. Quarto arguitur. Lex diuina, vt Euangelica, nõ deſcedit a naturali quippe quæ excelſior eſt: ergo virtutes illi conformes, ut ſuſceptio baptiſmi & ſacr̃alis cõfeſſio, neutiquam dici p̃nt de lege naturæ. Quinto, ſi uirtutes oẽs humanę riuuli eſsẽt ac concluſiones iuris naturæ, conſequens protinus fieret cuncta uitia contra naturã eſſe, ſunt aũt quędam, quæ peculiariter cenſentur contra naturam, non ergo oẽs fiunt ſecundum legem naturæ. In contrarium autem eſt ſnia Damaſceni li. 2. ubi ait, uirtutes omnes eſſe ſecundum naturam, vitia vero uniuerſa contra naturam.

Prima ratio.

ſecunda ratio.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Damaſcenus.

Ad eũdem modum quo ſupra definitũ eſt, leges oẽs ab æterna deriuari, eidemque ſubinde actiones humanas ſubdi, diſputamus mõ an virtutes oẽs humanæ ad normam naturalis legis fiant? Et ſeruit quęſtio hęc ad explicandam radicem diſtinctionis virtutum de lege naturæ, & de humana, & de diuina. Et ergo hic ſcd̃m argumentorũ exigentiam opus diſtinctione. Virtus n. & ſcd̃m eius gñalem rationem ac formã cõſiderari poteſt, & ſecundum particulare obiectus. Virtus inq̃ inde habet generalem virtutis formam & nomen opus eſt ſcd̃m rõnem. Et iuxta hãc conſiderationem conſtituitur hic prima concluſio. Oẽs humanæ virtutes ſunt ſcd̃m hominis naturam Probatur: Virtus eſt nihil aliud quam habitus operatiuus ſm̃ rationis normam, naturalis autem hominis propenſio, inquantum eſt animal rationale ad operãdum tendit ſm̃ rationem. Nam cum forma, a qua res ſpeciem ſortitur, tribuatur ei naturalem inclinationem, fit vt ſicut grauis natura eſt ſm̃ ſuam formam ad centrum cadere natura vero ignis, ſecundum ſuam ſurſum aſcendere ſic natura animalis, cuius anima rationalis exiſtit, ſit ſecundum rationem viuere. Vnde Cice. lib. 2. de Inuen. Virtus, inquit, eſt animæ habitus, naturæ modo (hoc eſt ad naturæ modum) conſentaneus rationi. Et de offi. li. 3. Magis, inquit, ſcd̃m naturam eſt uirtus, puta comitas, iuſtitia, liberalitas, q̃ voluptas, q̃ uitia, q̃ diuitię. Deniq; que uirtus nullo ſignificantius pacto definiri

In quo ſcſ differat q̃ poſita.

Diſtinctio virtutis.

Prima concluſ.

Cicero.

niri põt(ut 1. de legib. ipſe ait Cicero) q̃ ꝙ
ſit perfecta & ad ſummum perducta natu-
Secũda ra,&c Scd'a cõcluſio,ſi uirtutũ actus ſcd'm
conclõ. earũ materias & ſpecies cõtẽpleris, nõ oẽs
Prima ſunt de lege naturę Prima ſtatim huiuſcõ
ratio. cluſionis rõ eſt hęc Lex humana a natura
li,uno omnium cõſenſu,diſtinguitur, uir-
tutes autẽ rõne generali ſunt oẽs de lege
naturę,ut priori cõcluſione patet neceſſe
ergo eſt uirtutes legis humanę, & illas q̃
ſunt legis naturę rõne pecuniarium obie
Secũda ctorum diſtingui quib. ſortiuntur ſpecies.
ratio. Probatur aũt ſecundo, ut legitima panda
tur cauſſa. Illę uirtutes dicũtur de lege na-
turę,ad quas ſtatim natura inclinat,nõ ſo-
lum tanquam ad prima principia,uerũ tã
q̃ ad concluſiones ex eiſdem principij abſ
que humano diſcurſu pellulantes,illę aũt
ſunt humanę,quę ſcd'm leges pro tẽporũ,lo
corũ,ac negotiorũ uarietate humana rõ-
ne inuẽtas,ſiunt. Peruia ſunt exẽpla. Prę-
cepta Decalogi ſunt de iure naturę,nã ex
illo principio ꝙ bonum eſt diligẽdum, at
que ex altero ꝙ una quęq. res ſuum eſſe &
uitam digit,ſtatim abſque longo rationis
diſcurſu prodeunt pręcepta primæ tabulę
.ſ.ꝙ Deum optimũ Maximũ,cuius bene-
ficio & ſeculari uita donati ſumus, & ſẽpi
ternã expectamus,amemus,neq. eũ iuran
di abuſu cõtẽnamus,ſed feriatis dieb. cola
mus & ueneremur Ex alio ãt. Id facias a-
lijs quod tibi fieri uis,idq. ne facias , quod
tibi nõ cupis deducuntur mandata cũcta
ſecundæ tabulæ, que oĩa in officii iuſtitiæ
poſita sũt Quare(ut infra dicemus) nulla
ſuper his fieri põt diſpẽſatio,nullaq. obtẽ-
di excuſatio ꝑ ignorãtiã. Sed hæc inferius
ſunt emũct us ꝓpendẽda. Præter hec ãt ſe
cũdũ diuerſas rerũ circunſtãtias humana
rõ diuerſas excogitauit leges. Vt poſtnatu
rã corruptã ius getiũ fecit rerũ diuiſiones,
& vna q̃libet reſpublica ꝓ ſuæ gẽtis, ac lo
ci qualitate inſtitui ſuas leges,ut puta prę
ſcriptionis,uenditionis,aliorũq. humano
rũ cõtractuũ,ad q̃ nõ nuda natura primã
inclinabat. Hæc duo ſcire Ariſt. dignouit
Ariſtot. Ethi. 7. vbi diſtinguit iuſtũ naturale ac le-
gitimũ , puta humanũ ſeu ciuile nẽpe ꝙ
naturale ſit ꝙ ubiq. uim hẽt eãdẽ nõ quia
vr̃,vel nõ vr̃,i. non quia humana rõ ita de
circunſtãtijs rõcinatur,ciuile nũt ꝙ a prin
cipio nihil refert ſic an aliter habeat,cum

uero poſitum fuerit refert,quale eſt,mina
captiuos redimi uel capram Diis,ſed non
duas oues mactare. Idẽ de legib eccleſiaſti
cis ut pote de delectu ciborũ , deq, his aut
illis dieb. feſtiuiter feriandis. Tametſi his
inſtituẽdis ius diuinum radices iecit. Hæc
in genere dicta ſint , in quæſtione proxi-
ma & ſubſequentibus collimanda.
Ad primum igitur argm̃ reſpõdet̃ mini Ad pri-
me ſecũ pugnare ꝙ leges oẽs ab ęterna di mum.
manẽt,& tñ uirtutes humanæ ſint de iure
naturæ,quatenus oĩs uirtus rõni concors
eſt nã lex naturalis nõ eſt ab æternã diuer
ſa,ſed eius participatio. Ad ſcd'm autẽ reſpõ Ad ſecũ
det̃ ꝙ etſi diuerſę uirtutes diuerſis cõgruẽt dum.
ꝑſonis,oẽs tñ pẽſatis circunſtantiis ſiũt ſe
cundum rõnẽ,atq. hac gñali cã cenſentur
de iure naturę. Neq obſtat aliquas ordina
ri in bonũ ꝑſonæ. nã in indiuiduis cõſer-
uatur bonũ uniuerſale naturæ Per rectũ.
n. eduliorũ vsũ ac uenereorũ ſuſtentat̃ na
tura. Et p̃ erea ꝑ particulares virtutis fit
ad cõem fælicitatẽ ꝓgreſſus. Ad tertiũ rñ Ad ter-
detur, Qđ etſi uirtutes humanarum leg tium.
ſcd'm ſuum genus.ſ.quia ſcd'm rõnem ſiũt di
cãtur de lege naturæ, ſimpliciter tñ appel
lantur de lege humana,qa vnumquodq. à
ſua atoma ſpecie denominatur. Et ad eun
dẽ penè modũ reſpõdetur ad quartũ. Vir Adquar
tutes.n. cõformes diuinæ legi nõ dñr ſim tum.
pliciter de lege naturę,ſed potius ſuꝑ natu
rales,licet quodã pacto ẽt ſcd'm genus dicã-
tur de iure naturali. Nõ quidẽ ſicuti huma
næ qa lex diuina nullatenus deriuat̃ a na
turali,ſicut humana,ſed qa rõ naturalis di
uina luce illuſtrata quodãmõ ẽt inclinat
ad uirtutes diuinas. Suppoſito.n.ꝙ homo
ſit creatus ad felicitatẽs naturalẽ cõſenta
neũ rõni eſt,ut officiis ẽt exerceatur ſupra
naturalis legis Ad q̃ntũ reſpõdet̃ ſcd'm ſupe Adquin
riorũ doctrinã. Etenim cũ in hoĩe duplex tum.
ſit natura,altera ꝓpria,quę eſt ſm̃ rõnẽ ui
uere, altera uero generica ,ſ.cũctis anima
lib. cõis,q̃ eſt,per cõmixtionẽ maris & fœ-
minæ ſpeciẽ ꝓpagare,cõſequitur ut ſicuti
oẽs uirtutes ſcd'm propriam naturã noſtrã
hoc eſt ſcd'm rõnem fiunt , ita & omnia ui-
tia ſint contra naturam, hoc eſt contra rõ
nis præſcriptum. Attñ ea quæ nõ ſolũ con
tra rõnem nobis propriã patrantur, uerũ
& contra genericam naturam animaliũ,
dñr ꝑ antonomaſiã cõtranaturã. Itaq ſim
plex

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

plex fornicatio eſt cõtra naturã, hoc eſt cõ
tra rationem, quæ dictat parentib. cogno-
ſcendas eſſe proles, vt debite ab illis educẽ
tur, & morib. inſtituantur, quod homini
proprium eſt, nefandũ uero crimen, eo in
ſuper ꝙ inuehitur contra fundamentũ ge
nerationes cunctis animantibus cõmunis

ARTICVLVS IIII.

Primũ argum.

Vtrum lex naturæ cũctis ſit mortalib. vna.

NOn ſatis eſt cõſtituiſſe legem natura
lem in ſingulis vnã eſſe, ut art. 2. di-
ctum eſt, niſi exploremus an eadẽ ſit apud

Gratianus.

oẽs. Arguitur. n. non eſſe in toto humano
genere eãdem. Ait. n. Gratianus in capite

ſecundũ argum. Ariſt.

Statim Decret. ius naturale eſſe id ꝙ in le
ge & in euangelio continetur. Euangelio
aũt non oẽs obediunt (ut ait ad Rom. 10.
Paulus) ergo lex naturalis nõ eſt eadem a-
pud oẽs. Secundo arguitur. Lex eſt ſcd'm
quum aliquid iuſtum eſſe dicitur. Ariſ. aũt
5. Ethy. ca. 7. ait nullum eſſe tam naturale
iuſtum, quin aliquo modo ſit apud diuer-
ſos variabile, nã & dextra manus natura

Tertiũ.

validior eſt leua, & tñ in quibuſdã hoc de
ficit. Tertio quodcũque bonum, ad quod
natura propender, ad legem attinet natu
ræ inclinationes autem ac propẽſiones na
turę uaſta inter homine varietate diſtãt,
alij nãque ad honores nati ſunt, alij ad vo
luptates, atque alij ad res alias, lex ergo na
turæ non eſt eadẽ apud omnes. In contra
rium autem eſt Iſid. lib. 5. quod quidẽ De
cretũ extat diſ. 1. Ius naturales eſt cõe om
nium nationum, nam quod ff. de iuſ. & iu
re. l. 1. ſcribitur. ſ. ius naturale eſt, quod na
tura omnia animalia docuit, nõ de iure tã
tum hominibus proprio, ſed de cõiunctio
ne maris & fęminæ generaliter intelligĩ.

Ad huius quæſt. enodationẽ recolenda
eſt ſuperior diſtinctio inter naturali prĩci
pia, atq. eorum cõcluſiones. ſcd'm. n. hanc
diſtinctionem duabus concluſionibus fa-
cile rñdetur. Prior eſt lex naturalis quate-

Prima concluſ.

nus ad ſola principia extenditur, eodem
eſt apud oẽs mortales, non modo quantũ
ad rectitudinis veritatẽ, uerum & quantũ
ad cognitionẽ. Principia nanque rationis
practicæ ſimilia hac parte ſunt principijs
ſpeculabiliũ quæ ubiq; & in concuſſa poſ-
ſent ueritate, & lumine naturali perſpicue
clareſcũt. Nuſquã. n. vllus eſſe poteſt mor-
talium vſq; ſyluestris ac barbarus, ſi mo
do compos ſi mentis, cui nõ ſint hmõi ve
ritates per vim. Bonum eſt appetẽdum ac
malũ uitandum. Id facias alijs, &c. ac reli-

ſecundæ conclu.

quæ quas art. 2. de narrauimus. Poſterior
concl. Lex naturalis quantum ad eius con
cluſ. etſi plurimum ſit eadem apud oẽs, &
quantum ad rectitudinem, & quãtum ad
cognitionem, deficit tñ & reſpectu prioris
propter particularia quorundam impedi
menta, & reſpectu poſterioris propter ra-
tionis nubile quibus ob cõſuetudinẽ pra-

Demonſtraĩ cõcluſio.

uam excæcatur. Demonſtratio huius con
clu. ſumitur ex diſcrimine inter rationem
practicã & ſpeculatiuã, nam etſi principijs
vtraq; per ſe notis utatur, nõ tamẽ ſimili ra

Diſcrimen inter rationem practicã & ſpeculatiuam.

tiocinatione diſcurrunt. Etenim ratio ſpe
culatiua quia circa neceſſaria plurimũ iac
potiſſimũ negotiatur, puta circa ea q̃ ne-
queunt aliter ſe habere, abſq; vllo defectu
veritatem competit concluſionib. quam
in principijs intuebatur. In ratione autẽ
practica ex neceſſarijs principijs diſcurrit
ad contingentia, in quibus actiones huma
næ cõſiſtunt, neceſſe eſt q̃doq; defectus cõ
tingere, ac tãto plures quanto inferius ad
particularia deſcẽditur. Ex his ergo dedu
citur noſtra concl. nẽpe quod licet in con-
cluſionib. demonſtrationum ſpeculabiliũ
eadem ſit rectitudo veritatis apud oẽs, in
concluſionib. vero operabilium contingit
qñq. defectus. Exempla patent. Ex illo nã-
que per ſe noto principio, id facias alijs,
quod tibi vis fieri, rõ practica elicit hanc
legẽ. Depoſitũ cum primum petetur, red-
dendum eſt. Quæ quidẽ lex plurimum ve
rum hẽt, deficit tñ deficiẽte petitionis op
portunitate rectitudine, puta dum qui pe
nes te arma depoſuit, furore correptus, ut
faciat homicidium ea repetit. Pari modo
ex illo principio, in pace & tranquillitate
hoĩb. viuendum eſt, ꝙ cunctis tanq̃ per ſe
bonum notiſſimum eſt, ſequiĩ hæc lex, ab-
ſtinendum eſt armorum ſtrepitu. Deficit
tñ qñ hoſtis rempublicam inuadit. Simili
ter ex eodẽ principio colligiĩ, ut quiſq; ꝓ
miſſorum fidẽ ſeruet, deficit tñ, dum cauſ
ſa emergit ob quam promiſſum implere
turpe eſt. At queris forte utrum q̃tum ad
cognitionẽ eorundẽ concluſionum quip-
piã ſit diſcriminis inter rõnẽ practicã, &
ſpe-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN